

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Doktori Iskola vezetője: Prof. Dr. Kukorelli István, egyetemi tanár, az MTA doktora (D.Sc.)

Az internetes közvetítő szolgáltatók szerepe és felelőssége az informatikai bűncselekmények nyomozásában

című doktori értekezés

TÉZISEI

Írta: Sorbán Kinga

Doktori témavezető

Prof. Dr. Finszter Géza, professor emeritus, az MTA doktora (D.Sc.)

Budapest

2021.

A téma és a témaválasztás indokoltsága

Az internet, mint a számítógépeket összekapcsoló globális hálózat az 1990-es évekbeli kommercializálódása óta szerves része a mindennapjainknak. Ma már sem a magánéletünket, sem a munkavégzést nem tudjuk elképzelni az internet és az ezerféle összekapcsolt eszköz nélkül. Nem túlzás azt állítani, hogy az internet kinyitotta a világot: a szórakoztatás, informálódás, vásárlás, kapcsolattartás és a tájékoztatás új dimenzióit tárta fel a nap 24 órájában elérhető, valós idejű kapcsolatot biztosító, és immár az egész bolygót behálózó rendszer. Számtalan előnye mellett azonban a világháló szélesre tárta a kaput a bűnözés számára is. Régi bűncselekmények jelentek meg új formákban (pl. az online zaklatás) és újfajta magatartásokról vált nyilvánvalóvá, hogy kriminalizálásukra a társadalom védelme miatt szükség van (pl. az információs rendszer vagy adat megsértése esetében). Az online jogsértések folyamatosan jelentkező nagy kihívások elé állítják a jogalkotókat és a jogalkalmazókat egyaránt. Ahogy Koltay András is felhívja rá a figyelmet,¹ az internetes jogsértő cselekmények egy részét, pl. a gyűlöletbeszédet ma is olyan törvények kezelik, amelyeket nem kifejezetten az online környezetre alkottak. Az internetes jogsértéseket tehát a jogalkalmazók igyekeznek a meglévő tényállások keretei közé szorítani, amennyiben ez lehetséges. A már létező szabályok

---

¹ Koltay András: Az új média és a szólásszabadság. A nyilvánosság alkotmányos alapjainak újragondolása. Budapest, Wolters Kluwer, 2019. 98. o.

azonban nem minden esetben alkalmazhatóak az online környezetben, folyamatosan jelennek meg olyan új magatartások, amelyek nem illeszkednek egyik tényállás keretei közé sem (tipikusan ilyen a köznyelvben bosszúpornónak nevezett jelenség, amely a korábbi partnerek által, a sértett hozzájárulása nélkül közzétett szexuális felvételeket takarja). A büntetőjogban a *nullum crimen sine lege* alapelvéből következően kizárt az analógia alkalmazása, a jogalkalmazó számára tehát nem adott a lehetőség, hogy a különböző cselekmények releváns tényállási elemeit összeválogatva jogot alakítson.

A dinamikusan fejlődő technológia és a változó magatartások folyamatos megújulásra sarkallják a szabályozást, ami viszont komoly jogpolitikai dilemmát is felvet. Ha a jog rugalmasan alkalmazkodik a gyorsan változó életviszonyokhoz, képlékennyé válik, ami a jogbiztonság szempontjából nem feltétlenül kívánatos. Ha viszont nem szabályoz időben egy jelenséget, nem tesz eleget intézményes védelmi kötelezettségének. Hasonló dilemma a technológiaszabályozással összefüggésben már 1980-ban felmerült. A *Collingridge-dilemma* szerint a szabályozási probléma az, hogy egy új technológia hatásait nem lehetséges pontosan megbecsülni addig, amíg az teljesen ki nem fejlődött és nem vált széles körben alkalmazottá, viszont, ha az adott technológia már elterjedt, nehéz szabályozás útján kezelni annak problémáit és változást indukálni.² Ezt a dilemmát a jogalkotás vélhetően sosem fogja feloldani, főként a fejlődés üteméből eredő probléma miatt. A fejlődés üteméből eredő probléma az ún. „*pacings problem*”, amelyet Larry Downes 2009-ben írt le, arra utal, hogy a technológia exponenciális ütemben változik, de a társadalmi, gazdasági és jogi rendszerek csak korlátozott ütemben.³

Az elsietett szabályozás folyamatosan változó magatartások esetében azzal a következménnyel is járhat, hogy mire az új magatartási szabály elfogadásra kerül és alkalmazhatóvá válik, a jogalkotás indokálul szolgáló cselekmény már rég nem releváns, „kiment a divatból”, vagy éppen egészen új módon valósul meg. Az internethasználat kezdeti időszakában gyakoriak voltak az úgynevezett betárcsázós csalások, illetve a gépidőlopás, a szélessávú internet kereskedelmi szolgáltatássá válásával azonban ezek a magatartások teljesen eltűntek. **Alapvető fontosságú tehát annak meghatározása, hogy mikor szükséges az újfajta ártalmas magatartásokat szankcionálni, mely esetekben szükséges új szabályokat alkotni és mikor elégséges a már meglévő szabályok adaptálása az új életviszonyokhoz. Az értekezés egyik célja, hogy ráirányítsa a figyelmet a virtuális tér modern devianciáira és rámutasson arra, hogy mely cselekmények kriminalizálása szükséges, illetve mely cselekmények esetében alkalmazhatóak a már létező hatályos büntető anyagi jogi szabályok.**

Dobrocsi Szilvia és Domokos Andrea egyenesen azt a kérdést teszik fel, hogy szükség van-e „Digitális Btk.”-ra?⁴ Az újonnan megalkotásra kerülő szabályok nem üres térbe érkeznek és a már meglévő szabályok sem steril környezetben léteznek, a büntető anyagi és eljárásjogra így több más jogág szabályai is hatással vannak. A büntetőjog, ahogyan a 30/1992. (V. 26.) AB határozat is megfogalmazza, a „jogrendszer egészének szankciós záróköve”, vagyis „a jogi felelősségi rendszerben az *ultima ratio*”. A technológia által megteremtett új, ártalmas magatartások kriminalizálását ennek megfelelően szigorú mérce alkalmazásával kell vizsgálni az alkotmányos célok és értékek mindenkor szem előtt tartása mellett. Az új internetes magatartások büntetőjogi fenyegetettségének meghatározása előtt tehát számításba kell venni, hogy milyen más jogágak szankciói jöhetnek szóba. Online tartalomközlések esetén felhívhatók a polgári jog személyiségvédelemmel kapcsolatos szabályai (képmáshoz való jog, vagy a

---

² David Collingridge: *Social Control of Technology*. Continuum International Publishing Group Ltd., 1982.

³ Larry Downes: *The Laws of Disruption. Harnessing the New Forces That Govern Life and Business in the Digital Age*. New York, Basic Books, 2009.

⁴ Dobrocsi Szilvia – Domokos Andrea: *Kiberbűnözés*. In Homicskó Árpád Olivér (szerk.): *Egyes modern technológiák etikai, jogi és szabályozási kihívásai*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, 2018. 50. o.

személyes adatok védelméhez való jog), vagy a médiajog tartalomkorlátozással összefüggő rendelkezései (például a pornográf tartalmak korlátozása a kiskorúak védelme érdekében).

Mivel a tartalomközlések büntetőjogi fenyegetettsége minden esetben érinti a szólásszabadsághoz való jogot, az újonnan megjelenő ártalmas közlések kriminalizálásának szükségességéről szóló állásfoglaláshoz tárgyalni szükséges a szóláskorlátozás alapjogi aspektusait. **Lehetnek ugyanis olyan esetek, ahol a véleménynyilvánítás szabadságához való jog védelme erősebb társadalmi érdek, mint a sérelmes tartalomközlések kriminalizálása. Az értekezés másik célja, hogy rámutasson arra, hogy mikor korlátozható a véleménynyilvánítás szabadsága a büntetőjog eszközeivel az újfajta ártalmas online magatartások esetében.** Mivel a büntető törvénykönyvben már szereplő, a szólásszabadság jogát korlátozó tényállások esetében az Alkotmánybíróság, az Európai Unió Bírósága (EUB), valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) már mélyrehatóan elemezték a korlátozhatóság lehetséges eseteit, a rendelkezésre álló bírósági esetjog bemutatása elengedhetetlen ahhoz, hogy az újfajta közlések esetében megfelelően vonhassuk meg a véleménynyilvánítás büntetőjogi eszközökkel való korlátozhatóságának határait.

Nem mehetünk el szó nélkül a magánszabályozás jelentősége mellett sem, mivel egyes online szolgáltatók (így a videómegosztóplatform-szolgáltatók, vagy a közösségi média platformok) felhasználási feltételeikben maguk is meghatároznak tiltott tartalmakat. **Az online közvetítő szolgáltatók szabályzatai által tiltott tartalmak köre nem esik egybe a büntetőjogi szankcióval fenyegetett tartalmak körével, ami a védelmi szintek között disszonanciát eredményez.** A szolgáltatók által tiltott tartalmak nem feltétlenül jogsértőek (pl. a Facebook és az ahhoz tartozó Instagram a meztelenség minden formáját tiltják), mégis alakítják a jogalanyok magatartását. Sok olyan tartalmat ellenben nem tiltanak a platformok, amelyek közzététele bűncselekménynek minősül, részben a szólásszabadság minél teljesebb körű biztosítására, részben pedig a platformimmunitásra hivatkozva. A szabályozás egyik nagy kérdése, hogy a platformok magánszabályozása képes-e nyomást gyakorolni a szuverén nemzeti jogalkotóra és befolyásolni a nemzeti szabályokat, akár a büntetendővé nyilvánított magatartások körét. Az értekezés az uniós és a magyar szabályokat törekszik összevetni a platformok által bevezetett szabályrendszerrel annak érdekében, hogy feltárja az esetleges ellentéteket, szürke zónákat.

A büntetőjog célja a társadalom védelme, a generális és speciális prevenció. E célok megvalósítását szolgálja a büntetőeljárás, amelynek célja az elkövető felelősségre vonása. Ezt a célt az internet több tekintetben is megnehezíti. Az online kommunikáció lehet anonim és titkosítható, ami megnehezíti az informatikai bűncselekmények elkövetőinek azonosítását és a cselekmény felderítését. Az internetes bűnözés globális jelenség, amely nincs tekintettel az országhatárookra, ez pedig a sikeres felelősségre vonás akadálya lehet. Az Európai Unió és az Európa Tanács a tagállami büntetőjogi szabályokat ugyan közelítették egymáshoz – a Cybercrime egyezmény meghatározza és büntetni rendeli az informatikai bűncselekmények jelentős részét –, az egyes országok eltérő jogi hagyományainak és kultúrájának következtében azonban előfordulnak jelentős különbségek. Markánsabban vannak jelen ezek a különbségek harmadik országok vonatkozásában. Az Egyesült Államok a véleménynyilvánítás szabadságát az európai jogrendszereknél, köztük a magyarnál is, fokozottabban védi. Nem számít bűncselekménynek például a rágalmazás, a becsületsértés, sem pedig a holokauszttagadás. Ezek a különbségek megnehezítik a nemzetközi jogérvényesítést, hiszen azért a közlésért, amit egy magyar felhasználó felhárítónak és sértőnek talál, egy amerikai felhasználó lehet, hogy semmilyen formában nem vonható felelősségre.

Az ilyen akadályok nem csak az eljárásokra hatnak, hanem az azok alapját képező anyagi jogi szabályokra is hatást gyakorolhatnak, mivel kérdéses, hogy érdemes-e fenntartani az online környezetben alkalmazhatatlanná váló nemzeti szabályokat. Különösen igaz ez az olyan cselekmények esetében, amelyek dekriminalizálása már az online jogérvényesítés akadályaitól

függetlenül is felmerült a magyar jogi gondolkodásban. Ilyen a rágalmazás és a becsületsértés, amelynek a dekriminalizálását Sajó András már 2005-ben is sürgette.⁵

Ennek ellentettje is felmerülhet problémaként, amikor nemzetközi jogi kötelezettségtől függetlenül egy más országban alkalmazott szabályozási megoldás elfogadására, vagy átvételére kényszerül a magyar jog. Mivel az online kommunikáció piacvezető vállalatai többségükben a Szilícium-völgyben telepedtek le, az Egyesült Államok befolyása merülhet fel, amely az online platformokra irányadó szabályokon keresztül gyakorol hatást több más ország jogrendszerére. Az ilyen szabályok azonban a magyar jogban alapvetően idegenek lesznek és mivel az egyes jogintézmények nem, vagy csak részben feleltethetők meg egymásnak, nem illeszkednek a hosszú idő alatt kimunkált dogmatikai rendszerbe.

Az eltérő szabályozási környezet mellett a felelősségre vonásnak egyéb akadályai is lehetnek.

Az informatikai bűnözés olyan terület, amelynek a kezeléséhez a legtöbb esetben különleges szakértelem, határokon átnyúló kooperáció és hatalmas erőforrások szükségesek, amelyet egyetlen nemzeti szerv sem képes önmagában biztosítani, egyes piaci szereplők azonban igen. Az internetes bűncselekmények nem valósíthatók meg egy vagy több közvetítő szolgáltatás használata nélkül, e szolgáltatók tevékenysége valójában átszövi az elkövetést, mivel a szolgáltatás lényegében a közeg, amelyben a cselekmény megvalósul. Az információs rendszerekbe betörő hackereknek is szükségük van internetkapcsolatra, amelyet az egyszerű hozzáférésszolgáltatók (*mere conduit*), közismertebb nevükön internetszolgáltatók biztosítanak. Komplexebb a helyzet a tartalomközléssel megvalósuló bűncselekmények esetében, ahol az elkövetés jellemző helye a közösségi média (pl. Facebook) vagy valamilyen videómegosztóplatform-szolgáltatás (pl. YouTube), ahol a tárhelyszolgáltatóknak (*hosting service provider*) lehet nagy szerepe a jogsértések felismerésében és megszüntetésében. **Ebből kiindulva az értekezés a tárgyalt cselekmények esetében bemutatja, hogy az egyes online közvetítő szolgáltatók mely pontokon és hogyan tudnak beavatkozni a jogsértés megszüntetése érdekében.**

Felismerve e szolgáltatók különleges pozícióját, több jogrendszer igénybe veszi, vagy kifejezetten előírja segítségüket a nyomozásban, valamint az egyes tartalommal kapcsolatos kényszerintézkedések végrehajtásában. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) több ilyen kötelezettséget telepít az egyes internetes közvetítő szolgáltatásokra. Az egyszerű hozzáférésszolgáltatók (internetszolgáltatók) kötelesek közreműködni az olyan leplezett eszközök alkalmazásában, mint az online kommunikáció lehallgatása, vagy az elektronikus adatokhoz való hozzáférés ideiglenes vagy végleges megakadályozása (weblapok blokkolása), a tárhelyszolgáltatók pedig kötelezhetőek a tartalmak eltávolítására, de akár a jogsértéssel gyanúsított felhasználó IP címének a kiadására is. Több olyan online térben megvalósuló bűncselekmény létezik, amelynek a kezelése a szolgáltató bevonása nélkül kivitelezhetetlen volna, az igazságszolgáltatási rendszer tehát képtelen elkerülni, hogy az eljárások során erőteljesen támaszkodjon az említett piaci szereplőkre. **E szereplőknek azonban a büntetőeljárásbeli helyzete nem pontosan tisztázott, a Be. ugyanis nem határoz meg külön eljárásjogi pozíciót a közvetítő szolgáltatók számára.** A sikeres kooperáció érdekében viszont elengedhetetlen az állami és magánszereplők viszonyrendszerének konkretizálása nem csak magyar, hanem nemzetközi szinten is. Noha sok olyan eljárási cselekmény van, amelyben a nyomozó hatóságok segítséget várnak piaci szereplőktől, az eljárások során a vállalatok nem mellérendelt pozícióban működnek, hanem alárendelt helyzetben vannak, ahol az állam a szabályozó, a szolgáltató pedig a szabályozott jogalany. Ez a szabályozotti pozíció különösen érdekes azokban az esetekben, amelyekben egyébként a piaci szereplő van erőfölényben, mert például a kezelésében található a bizonyításhoz elengedhetetlen adatok, vagy, mert külföldön letelepedett szolgáltató, amelyre a

---

⁵ Sajó András: Becsületvédelem és büntetőjog – megjegyzések a becsületsértés dekriminalizálásáról. Büntetőjogi Kodifikáció, 5. (2005), 1. 3-6. o.

magyar joghatóság nem terjed ki. Az értekezés feladatának tekinti az állam és a nyomozásban közreműködő piaci szereplők közötti viszonyrendszer feltérképezését, hiszen ez kulcsfontosságú eleme a sikeres eljárások lefolytatásának.

A közvetítő szolgáltatóknak nem csak a szerepe, de a felelőssége sem pontosan rendezett.

Az internetes kommunikáció tömegessé válásának hajnalán a jogrendszerek immunitást biztosítottak ezeknek a szolgáltatásoknak, vagyis nem kellett viselniük a felelősséget a harmadik személyek által elkövetett jogsértésekért. A felelősség e szolgáltatók vonatkozásában nem kimondottan büntetőjogi felelősségként jelenik meg, hanem jogágakon átívelve mindenfajta felelősségük limitált. Ilyen immunitást biztosít az amerikai Communications Decency Act (CDA) 230. §-a, és hasonló korlátozott felelősségi rendszert vezetett be Európában az Európai Parlament és a Tanács a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31/EK irányelve (a továbbiakban: Eker. irányelv) is.

Az a paradigma, amely szerint a platformok korlátozottan kötelesek felelősséget vállalni a szolgáltatásaikban megjelenő adatokért, napjainkban megdőlni látszik, mivel egyes szolgáltatók (például a közösségi média platformok) a passzív szolgáltatói szerepük helyett elkezdtek aktív szerepet vállalni a kommunikációs folyamat alakításában – elég csak a Donald Trump amerikai elnök és a Twitter tartalommoderálása közötti feszültségre gondolni.

Adott tehát egy olyan szolgáltatói kör, amely bizonyos esetekben felelőssé tehető a szolgáltatásban megjelenő tartalmakért és az azon keresztül átvitt információért, a büntetőeljárás során mégis a nyomozó hatóság munkáját támogató, partneri szerepet várunk tőlük. Könnyű belátni, hogy elképzelhető olyan helyzet, amelyben a közvetítő szolgáltató érdeke nem a nyomozó hatóságok érdekeivel, hanem az elkövetők érdekeivel egyezik. A szolgáltatók felelősségi rendszerét tehát úgy szükséges kialakítani, hogy a közvetítő szolgáltató érdeke azonos legyen a nyomozó hatóság érdekével, vagyis, hogy ne származhasson kára abból, ha segíti az eljárást. Jelen értekezés egyik fő célkitűzése, hogy ezeknek a szolgáltatóknak a tartalomközlésekkel kapcsolatos tevékenységét elhelyezze a magyar és nemzetközi jogalkotási térben.

Az értekezés szerkezeti felépítése

Jelen értekezés összesen kilenc fejezetből áll.

A bevezető gondolatokat követően a II. fejezet a tárgyalt téma fogalmi alapjainak lefektetésére törekszik, amelyre több okból is szükség van. Egyrészt, az informatikai bűncselekmények igen speciálisak abból a szempontból, hogy azok helyes értékeléséhez nem elegendő pusztán a jogi szakzsargon ismerete. Ahhoz, hogy kellő mértékben tudjuk érzékeltetni a vizsgált problémák súlyát, illetve be tudjuk mutatni a tárgyalt szabályok háttérét és alkalmazását, elengedhetetlen az alapvető informatikai ismeretek átadása, szükség van bizonyos mértékű informatikai háttérre. Másrészt, az értekezés nemzetközi szabályozási trendekre erőteljesen támaszkodó jellege miatt nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy az informatikai bűnözéssel kapcsolatos fogalmak nem egységesek. Már az értekezés tág értelemben vett tárgya, az informatikai bűnözés sem általános tartalommal használt fogalom, a képet pedig színesíti, hogy több hasonló, részben azonos tartalommal használt kifejezést is találunk a jelenség leírására (pl. számítógépes bűnözés, csúcstechnológiás bűnözés, kiberbűnözés). Harmadrészt, a technológia és a szolgáltatók szabályozása során számtalan olyan fogalom keletkezett, amelyet a magyar jogrendszer is átvett és használ, a szabályozott szolgáltatótípusok bemutatásával így szintén e fejezet foglalkozik.

Külön rész tárgyalja az informatikai bűnözés nemzetközi, európai és amerikai történetét, amely illusztrálja a fejlődés dinamikáját és rámutat arra, hogy milyen gyorsan változnak a digitális

technológiák. Mivel a magyar jog mellett az informatikai bűnözéssel több nemzetközi egyezmény és uniós jogforrás foglalkozik, az értekezés III. fejezete a téma szempontjából releváns nemzetközi instrumentumokat is bemutatja. Mivel az értekezésben bemutatott technológiai vállalatok nagy részének anyaaországa az Egyesült Államok, az amerikai jogi gondolkodás pedig gyakran a szolgáltatók tevékenységén (pl. a szólásszabadsághoz való viszonyulásukon) is erőteljesen érződik, a fejezet betekintést nyújt az informatikai bűncselekmények angolszász szabályozásába. Az amerikai szabályok mellett jelen fejezetben kerül sor a brit szabályok bemutatására is.

A disszertáció külön fejezetet szentel (IV. fejezet) az informatikai bűncselekményekkel kapcsolatos anyagi jogi szabályoknak, amely során felhívja a figyelmet arra, hogy a magyar jog szerint bűncselekményeknek minősülő deliktumokat egyes jelentős platformok hogyan kezelik, rámutat azokra a visszásságokra, amelyek a gyakorlatban felmerülnek. A következő fejezet tárgyalja azokat a cselekményeket, amelyek a magyar jog alapján nem minősülnek bűncselekménynek, vagy nem egyértelmű, hogy azokat pontosan melyik tényállás alá lehetne rendelni, s ennél fogva jelenleg a büntetőjog határterületét képezik (V. fejezet).

A VI. fejezet az informatikai bűnözés társadalmi kontextusának bemutatására törekszik. Ennek a résznek a célja, hogy felhívja a figyelmet arra, hogy az informatikai bűnözés korántsem marginális probléma, amely a társadalomnak egy szűk szeletét érinti. A statisztikai adatok azt mutatják, hogy az informatikai bűnözés volumene nem elhanyagolható, mégis nagyon kevés statisztikai adattal rendelkezünk, azok sem mutatják kellőképpen a probléma nagyságát. Ez a rész hivatott megalapozni azt a tézist, mely szerint az állami beavatkozásra szükség van ezen a területen két okból is: az egyik ok, hogy a társadalmi tudatosság az informatikai bűnözéssel kapcsolatban igen alacsony, vagyis az állampolgárok nem tudják hatékonyan megvédeni magukat az online térben, így az állami generális prevenció szerepe felértékelődik. A másik ok, hogy a felhasználó és platform közötti viszony egyenlőtlen és a platformok, mint erősebb szereplők nem minden esetben képesek, illetve hajlandók hatékonyan kezelni az állampolgárok által bejelentett sérelmeket, amely miatt fokozott az állam kiegészítő védelmi szerepének jelentősége.

A következő nagy fejezet (VII. fejezet) a büntetőeljárás szemszögéből nézve mutatja be a platformok tevékenységeit, rámutatva a platformok büntetőeljárásbeli kötelezettségeire és lehetőségeire, felhívva a figyelmet azokra az ellentmondásokra, amelyek a platformok kötelezettségei és harmadik személyek tevékenységéért viselt felelőssége között fennállnak. Ezt követően esik szó azokról a jogon túli szabályozási megoldásokról, amelyek manapság gyakran előfordulnak az internetes ökoszisztémában (VIII. fejezet). A platformok magánszabályozása, az ön- és társszabályozási rendelkezések nem csak a jogszabályok végrehajtásának szervezését, hanem új szabályok, új eljárások megjelenését is jelenti, saját szabályainak megalkotásával és végrehajtásával a platform gyakorlatilag rendészeti szerepet gyakorol saját rendszerén belül. A fejezet tárgyalja azt is, hogy a nemzetállamoknak milyen lehetőségeik vannak a platformok szabályozásában, kontrollálásában.

Az értekezés zárszava a leírtak összefoglalására törekszik, és arra a következtetésre jut, hogy *de lege ferenda* javaslatot jelenleg lehetetlen megfogalmazni. A közvetítő szolgáltatók szabályozásban, végrehajtásban és büntetőeljárásban betöltött sokszínű szerepköre nyilvánvalóvá teszi, hogy a tradicionális szabályozási megoldások – ha nincsenek is teljesen kudarcra ítélve – nem lehetnek hatékonyak egy olyan szolgáltatási környezetben, amely jellegét tekintve globálisan nyújtott szolgáltatásokra épül.

Az értekezés módszertana

Az informatikai bűncselekmények vizsgálata, különösen az internetes közvetítő szolgáltatók szerepének elemzése nem korlátozható pusztán egyetlen jogterület mélyreható vizsgálatára.

Mivel a dolgozat által érintett szabályozási és eljárási dilemmák meglehetősen frissek, kiemelkedő jelentősége van a multidiszciplináris megközelítésnek, amely a vázolt büntető anyagi és -eljárásjogi kérdéseket a megfelelő kontextusba ágyazottan képes bemutatni.

A disszertáció a magyar, az egyesült államokbeli és az angol jogszabályok, valamint a nemzetközi jog és az Európai Unió jogának bemutatására épít. A vizsgált cselekményekkel összefüggésben a legfontosabb internetes közvetítő szolgáltatók magánszabályozásának bemutatására is sor kerül. A rendelkezések elemzését kiegészíti az egyes szabályozási dilemmákhoz köthető elméleti álláspontok ismertetése a témához kapcsolódó szakirodalom, továbbá az esetjog fontosabb elemeinek elemzésén keresztül. Mivel a vizsgált területeknek erőteljes alapjogi háttere van, a problémák megvilágítása és a diskurzusok jobb feltárása végett szükséges a magyar Alkotmánybíróság fontosabb határozatainak bemutatása, valamint az amerikai Legfelsőbb Bíróság és más bíróságok elvi jelentőségű döntéseinek ismertetése.

A dolgozat VI. fejezetének alapját a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Információs Társadalom Kutatóintézetének (ITKI) országos reprezentatív felmérése képezi. Az ITKI megrendelésére 2019 októberében országos reprezentatív, 1003 fő részvételével történt felmérés zajlott. A kutatással nyert adatok kor, nem, iskolai végzettség, településtípus és régiók szerint is reprezentatívak a teljes felnőtt magyar lakosságra nézve. Az adatfelvételre telefonos interjúk lefolytatásával került sor, amelyet a MASMI Hungary piackutató cég végzett.

Az értekezés témakörében készült publikációk jegyzéke

1. Kinga Sorbán: The video-sharing platform paradox – Applicability of the new European rules in the intersection of globalisation and distinct Member State implementation. *Communications Law*, 25. (2020), 2. 89-100. o.
2. Kinga Sorbán: The role of Internet intermediaries in combatting cybercrime: obligations and liability. In Nemeslaki András – Alexander Prosser – Dona Scola – Szádeczky Tamás (szerk.): *Central and Eastern European eDem and eGov Days 2019*. Bécs, Austrian Computer Society, 2019. 19-31. o.
3. Sorbán Kinga: A bosszúpornó és deepfake pornográfia büntetőjogi fenyegetettségének szükségességéről. *Belügyi Szemle* 68. (2020) 10. 81-104. o.
4. Sorbán Kinga: A társadalmi tudatosság és az online közvetítő szolgáltatók szerepe az informatikai bűnözés elleni fellépésben. *Iustum Aequum Salutare* 16. (2020) 3.179-192. o.
5. Sorbán Kinga: A bűnügyi tudományok és az informatika – könyvismertetés. *Belügyi Szemle*, 67. (2019), 11. 99-103. o.
6. Sorbán Kinga: A videómegosztóplatform-paradoxon, avagy az új európai szabályok alkalmazhatósága a globalizáció és az eltérő tagállami implementáció keresztmetszetében. In *Medias Res*, 8. (2019), 2. 210-229. o.
7. Sorbán Kinga: Az internetes közvetítő szolgáltatók kettős szerepe a kiberbűncselekmények nyomozásában. Felelősség és kötelezettségek. In *Medias Res*, 8. (2019), 1. 84-101. o.
8. Sorbán Kinga: Vírusok és zombik a büntetőjogban: Az információs rendszer és adatok megsértésének büntető anyagi és eljárásjogi kérdései. In *Medias Res*, 7. (2018), 2. 369-386. o.

9. Sorbán Kinga: A videomegosztó platformok európai szabályozásának aktuális kérdései. Médiakutató, 19. (2018), 1. 9-20. o.
10. Sorbán Kinga: A digitális bizonyíték a büntetőeljárásban. In Christián, László (szerk.): Rendészettudományi kutatások. Az NKE Rendészetelméleti Kutatóműhely tanulmánykötete. Budapest, Dialóg Campus, 2017. 129-136. o.
11. Sorbán Kinga: A digitális bizonyíték a büntetőeljárásban. Belügyi Szemle, 64. (2016), 11. 81-96. o.
12. Sorbán Kinga: Az informatikai bűncselekmények elleni fellépés az Egyesült Államokban. Themis, 14. (2016), 1. 150-170. o.
13. Sorbán Kinga: Az informatikai bűncselekmények elleni fellépés az Egyesült Királyságban. In Keresztes Gábor (szerk.): Tavaszi Szél 2015 / Spring Wind 2015 Konferenciakötet. I. kötet. Budapest–Eger, Doktoranduszok Országos Szövetsége, 2015. 339-355. o.
14. Sorbán Kinga: Informatikai bűncselekmények és nyomozásuk az Egyesült Királyságban. Belügyi Szemle, 63. (2015), 9. 48-68. o.
15. Sorbán Kinga: Az informatikai bűncselekmények elleni fellépés nemzetközi dimenziói. Themis, 13. (2015), 1. 343-375. o.